

Trendovi kretanja i društvena reakcija na kaznena djela zloupotrebe droge među maloljetnim osobama u Hrvatskoj

Ivković, Helena

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Department of Croatian Studies / Sveučilište u Zagrebu, Hrvatski studiji**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:111:234348>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-12**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University of Zagreb, Centre for Croatian Studies](#)

HRVATSKI STUDIJI
SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PREDDIPLOMSKI STUDIJ SOCIOLOGIJE I FILOZOFIJE

HELENA IVKOVIĆ

**TRENDOVI KRETANJA I DRUŠTVENA REAKCIJA NA KAZNENA
DJELA ZLOUPORABE DROGE MEĐU MALOLJETNIM OSOBAMA U
HRVATSKOJ**

ZAVRŠNI RAD

Mentor: izv. prof. dr. sc. Irena Cajner Mraović
Sumentor: Nikolina Nemec, mag.soc. et mag.edu.soc.

U Zagrebu, 2018.

Sadržaj

1. Uvod.....	3
2. Općenito o zlouporabi droga.....	3
3. Sociokulturni kontekst marihuane	5
4. Subkultura	5
5. Socijalno-teorijski pristupi.....	6
6. Kaznena djela vezana uz zlouporabu opojnih droga.....	9
7. Rizični i zaštitni čimbenici delinkventnog ponašanja maloljetnika.....	10
8. Metodologija	13
9. Rezultati i rasprava	14
10. Zaključak	19
Literatura	21
Sažetak	22

1. Uvod

U ovom završnom radu prezentiraju se pojmovi i problemi vezani uz konzumaciju droge kako bi se jasnije prikazali trendovi kretanja kaznenog djela zlouporabe droga. Definirane su sociološke teorije koje nastoje objasniti fenomen upotrebe droge među mladima. Rašireno isprobavanje i povremeno pušenje marihuane među adolescentima i unutar mlade populacije uzima se kao pokazatelj njihove podjednake izloženosti i sklonosti svim ilegalnim drogama, uz apostrofiranje, nerijetko nepotvrđenih, šteta koje proizlaze ne samo iz nekontrolirane, nego i iz bilo kakve upotrebe (Dubreta, 2005:8). Najčešća droga koja se koristi i distribuira od strane maloljetnih osoba je marihuana. U radu se razmatraju modeli društvene reakcije koji maloljetnim počiniteljima kaznenih djela pružaju odgoj, preodgoj i pravilan razvoj, odnosno zaštitni čimbenici koji su uvjeti za prevenciju delinkvencije među maloljetnicima. Navedeni su rizični čimbenici koji objašnjavaju postanak maloljetne osobe delinkventnom. U empirijskom dijelu rada analizirano je stanje u Hrvatskoj u razdoblju od 2009. do 2016. godine, s kratkim prikazom stanja od 2000. do 2009. godine. Kao specifična dobna skupina, adolescenti su najizloženiji i najugroženiji ovisnostima zbog manjka neiskustva, sklonosti rizicima te želji za vodećom ulogom među vršnjacima.

2. Općenito o zlouporabi droga

Upotreba kanabisa, takozvane marihuane, kontinuirana je i duga u različitim društvima. Najpoznatija upotreba marihuane danas jest njeno pušenje. Marihuana je u većini zemalja ilegalna, no oboljelim osobama legalno je dostupna medicinska marihuana. Marihuana se u većem postotku puši rekreativno, rijetko u medicinske svrhe.

Elementarni problem javlja se pri samom definiranju pojma droge. Svako sveobuhvatno određenje tog termina stvara probleme. Lalić i Nazor drogama obuhvaćaju supstancije koje se namjenski koriste kao lijekovi, ali i supstancije koje uzrokuju određene psihičke i tjelesne

funkcije te njihovo kontinuirano uzimanje može izazvati ovisnost (Lalić, Nazor, 1997. prema Dubreta, 2005:12). Kušević (1987:34) naglašava kako nema idealne definicije pojam droge, no on droge ipak definira kao supstancije ili materije koje imaju psihoaktivni efekt, te prouzrokuju smanjenje osjeta boli, pospanost ili budnost, ili halucinacije ili smetnje u motornim funkcijama, mišljenju, ponašanju, zapažanju ili raspoloženju te imaju svojstvo da, pri produženom uzimanju, mogu stvoriti stanja ovisnosti, pa stoga mogu stvarati zdravstvene i socijalne probleme. On smatra kako droga ima četiri osnovne karakteristike – psihoaktivni efekt, prouzrokovanje ovisnosti, stvaranje zdravstvenih i socijalnih problema, odnosno zdravstvenu i društvenu štetnost. Postoje mišljenja da droge nemaju neku sveopću definiciju, već da društvo definira pojam droge, te da se ovisno o kulturi ta definicija može promijeniti. Primjerice, alkohol i nikotin ne podrazumjevaju se pod droge jer se ne uklapaju u prevladavajući stereotip o drogama, no po svojim se psihoaktivnim učincima mogu uvrstiti u droge.

Još jedan od prisutnih problema jest podjela droga i njihova klasifikacija. Lalić i Nazor droge dijele na depresore, stimulanse i halucinogene, te razlikuju lake i teške droge (Lalić, Nazor, 1997). Osim podjele na lake i teške droge, kod Sakomana (1995), se može naći i podjela na legalne i ilegalne droge. Već spomenuti nikotin i alkohol stereotipno se ne ubrajaju u droge, no ispravno bi bio reći da su alkohol i nikotin legalne droge dopuštene pod određenim uvjetima. U Republici Hrvatskoj, alkohol i cigarete, odnosno duhanski proizvodi, ne smiju se prodavati osobama mlađim od osamnaet godina, dok osoba nije zakonski i pravno odgovorna i pojedina sredstva može uzimati na vlastitu odgovornost.

Kada govorimo o drogama, uglavnom govorimo pejorativima, negativnim kritikama i lošim posljedicama te govorimo i o zloupotrebi droge. O čemu točno govorimo kada spominjemo zloupotrebu droga? Odgovor na to pitanje pokušao je dati Kušević (1987:32 prema Dubreta, 2005:18), a on zloupotrebu droga definira kao upotrebu psihoaktivnih supstancija u takvom opsegu za kojeg je vjerojatno da će prouzrokovati mentalnu disfunkciju i poremećeno

ponašanje. Sakoman (1995. prema Dubreta, 2005:20) tvrdi da o zloupotrebi govorimo kad izostane odgovarajući službeni lječnički nadzor i kada se rabi nešto što je zakonom zabranjeno. Zluporava droga ne ovisi samo o jednom čimbeniku, već je rezultat međudjelovanja osobina osobe, okoliša i psihoaktivnih sredstava (Heyman i sur., 1997. prema Sakoman, Rabodeg-Šarić, Kuzman, 2002:314).

3. Sociokulturni kontekst marihuane

Zluporaba droga ne ovisi samo o jednom čimbeniku, već je rezultat međudjelovanja osobina osobe, okoliša i psihoaktivnih sredstava (Heyman i sur., 1997. prema Sakoman, Rabodeg-Šarić, Kuzman, 2002:314). Dubreta(2005.) smatra da postoji nekoliko razloga za naglašavanje sociokulturnog konteksta upotrebe marihuane te ističe kako u sociokulturnom kontekstu upotrebe marihuane treba imati u vidu činjenicu da je njihova prisutnost u suvremenom društvu evoluirala i proširila se u smjeru upotrebe koja u prvi plan neodvojivo stavlja pojmove psihoaktivnosti i rekreativnosti te da sociokulturni kontekst upotrebe droga nije samo važan kriterij za interpretaciju prisutnosti droga u pojedinim društvima ili kulturama, nego se očituje kao važan čimbenik za razumijevanje njihova učinka na psihu i ponašanje pojedine osobe. To nas dovodi do subkulture, unutar koje je marihuana važan integrativni čimbenik.

4. Subkultura

Kada se govori o konzumaciji marihuane, često se govori o malim, neformalnim grupama istog mikrosocijalnog prostora i klime jer marihuana nosi grupno obilježje s određenim ritualima koje ta grupa stvara te oblikuje specifičnu vremensko-prostornu matricu, u krugu bliskih ljudi, te omogućuje razmatranje sociokulturnog konteksta na razini proučavanja nastajanja mikrosvijetova, svojevrsnih subkultura (Dubreta, 2005:33). Subkultura je, može se reći, dio kulture, često različitih i suprotnih stavova i mišljenja koja proizlaze iz kulture.

Grupe stvore svoju subkulturu i ono što kultura ne prihvaća, negira, napada, osuđuje, subkultura prihvaća, ili, s druge strane, ono što kultura prihvaća, subkultura ne prihvaća. U ovom slučaju, postoje ljudi, koji su dio subkulture kojoj je kanabis važan i presudan integrativni čimbenik. Dakle, svaki član kulture, u kojoj je marihuana ilegalna, onaj koji puši i zagovara marihuanu, pripada zapravo subkulturi, čiji je osnovni cilj legalizirati marihuanu i pripadnike kulture uvjeriti u njezin pozitivni učinak. Prema Goffmanu (2009: 153), ako se krene od općeg pojma grupe pojedinaca koji dijele iste vrijednosti i koji se pridržavaju određenih društvenih normi vezanih za ponašanje i osobne karakteristike, onda se svaka osoba koja se ne pridržava tih normi može smatrati devijantnom, a njena specifičnost devijacijom. Tako bi svi pripadnici subkulture bili okarakterizirani kao devijantni, a pušenje marihuane je specifičnost koja se naziva devijacijom.

Ako slijedimo navedeno konceptualiziranje socijalnog i kulturnog konteksta upotrebe kanabisa, čini nam se izvjesnim zaključak da je to određena vrsta subzajednice, možda ne toliko zbog nekog zajedničkog identiteta koji bi ih povezivao u tijesno združenu socijalnu grupu, nego prije zbog uočljivih identifikacijskih i interakcijskih preferencija koje imaju ulogu distinktivnog čimbenika u odnosu na sve one koji marihuanu ne koriste pa tako ne začuđuje što se upotreba marihuane nerijetko zahvaća u terminima subkulture (Dubreta, 2005:34).

5. Socijalno-teorijski pristupi

Određivanje društvene devijacije može se svesti na tri kriterija – normativni, reaktivni i vrijednosni. Normativni je kriterij onaj kriterij koji se zasniva na shvaćanju devijacije kao kršenja društvenih normi, zatim, reaktivni kriterij, na osnovi kojeg se devijaciju promatra i perspektive socijetalne reakcije i vrijednosni kriterij, koji polazi od vrijednosti kao ciljeva na kojima bi se zasnivala društvena akcija (Pešić, Janković, 1988. prema Dubreta, 2005:41).

Kao jedan od socijalno-teorijskog pristupa u proučavanju konzumacije marihuane, pojavljuje se teorija socijalnog učenja. Teorija socijalnog učenja razvijena je na temeljima teorije diferencijalnih asocijacija, koju je u sociologiju uveo Edwin M. Sutherland, a važno je naglasiti da teorija diferencijalnih asocijacija i teorija socijalnog učenja leže na pretpostavci o devijantnosti kao posljedici ili odgovoru na slabljenje utjecaja postojećih društvenih normi na ponašanje pojedinca ili pojedinih pripadnika određene društvene grupa (Dubreta, 2005:42). Pristup diferencijalnih asocijacija sadrži tezu prema kojoj devijacija nastaje kada pojedinci određenu ljudsku situaciju definiraju kao prikladnu za kršenje društvenih normi i tezu prema kojoj se navedene definicije situacija ostvaruju iskustvom. Pristup socijalnog učenja nazvan je tako iz razloga što pojedinac ima model po kojem uči ponašanje. Kušević (1987:179) tvrdi da je naučeno ponašanje uvijek produkt okoline, katkad izrazito vezano uz specifičnu vrstu okoline te da se potrošnja droge obično uči u specifičnoj društvenoj okolini, točnije supkulturnoj grupi. Prema teoriji socijalnog učenja ako je određeno ponašanje nagrađeno, logično je da bude ponavljano. Djeca uče oponašanjem roditelja, raznih heroja, starije braće, prijatelja i likova iz filmova - oni naprosto kopiraju modele koje percipiraju kao uspješne i jake, te što više uspjeha postignu agresijom, to će se agresivni model ponašanja više primjenjivati (Cajner Mraović, 2017:23). Prema pristupu diferencijalnih asocijacija pojedinac mora usvojiti određene tehnike koje vode u devijantne aktivnosti i ponašanje. Dubreta (2005:44) citirajući Sutherlanda, naglašava kako se kriminalno ponašanje uči, najviše u interakciji s drugim osobama u procesu komunikacije te unutar primarnih grupa. Ovdje dolazimo do Beckerove teorije o uživateljima marihuane.

Howard Becker tvrdio je da devijantno ponašanje s vremenom proizvodi devijantnu motivaciju (Becker, 196:42. prema Dubreta. 2005:55). On je smatrao da razvoj neposrednog, osobnog iskustva s upotrebom marihuane obuhvaća učenje tehnike pušenja marihuane, učenje prepoznavanja učinka koji proizlaze iz pušenja marihuane i učenje uživanja u učincima marihuane. Možemo reći da devijacija pušenja marihuane seže toliko daleko da ljudi uče

osjećaje koje se događaju u njihovom tijelu kada konzumiraju marihuanu, odnosno bilo koju drogu. Howard Becker kritizirao je naziv teorije etiketiranja. On teoriju etiketiranja naziva interakcionistička teorija devijantnosti. Kritičari teorije etiketiranja smatrali su da ona ne pruža dovoljno dobro objašnjenje devijantnosti i ne govori zašto se ljudi ponašaju devijantno. Beckerovi pojmovi prilagodbe i uklapanja govore o tome da ljudi uzimaju u obzir što se događa oko njih i što će se vjerojatno događati nakon što odluče na koji će način djelovati. Tako je prilagodba odluka o tome hoću li pušiti marihuanu ili ne ću. Svaki pojedinac koji odluči pušiti marihuanu, zapravo je svjestan koje reakcije od kojih osoba može očekivati. Osobe s kojima puši marihuanu biti će zadovoljne, roditelji će ga vjerojatno osuđivati, neki će mu se smijati kada ga marihuana obuzme, a neki će ga žaliti. Osoba koja puši marihuanu, dakle, očekuje određene reakcije. Važan element u Beckerovoj interakcionističkoj teoriji devijantnosti je pritajena devijantnost. Pritajena devijantnost sastoji se od podložnosti prema uobičajenim postupcima koji otkrivaju devijantnost određene vrste, od činjenice da smo u poziciji u kojoj bi proglašavanje neke aktivnosti bilo lako održivo (Becker, 1991:106). Pritajena devijantnost je devijantnost koja nije definirana kao devijantna, ali pritajeno znači da osoba koja čini to što čini zna da je to devijantno. U ovom slučaju, pripadnici subkulture smatraju da se marihuana treba legalizirati i ne smatraju devijantnim pušenje marihuane, ali oni znaju da je to zapravo devijantno ponašanje jer je marihuana zakonom zabranjena. Oni rade nešto što je društvo nametnulo kao devijantno i zakonom zabranjeno. U interakcionističkoj teoriji kada se proučava devijanost, proučavaju se i sami devijantni subjekti i ljudi koji ih okružuju. Tako da je interakcionistička teorija u slučaju konzumacije marihuane prihvatljiva teorija jer su važni subjekti koji konzumiraju marihuanu i subjekti koji ih okružuju. Pritajene devijante, odnosno, pripadnike subkulture svakako bi trebalo zanimati što subjekti koji ih okružuju misle o pušenju marihuane, kako gledaju na osobe koje rekreativno koriste marihuanu, što misle o legalizaciji marihuane u Hrvatskoj, kakvo je

njihovo mišljenje o utjecaju marihuane na mlade i društvo, te slična pitanja, jer su upravo ti subjekti pripadnici kulture koja određuje devijantno ponašanje.

6. Kaznena djela vezana uz zlouporabu opojnih droga

Različita društva različito definiraju pojam kriminala i pojam zloupotrebe droga. Komisija za opojne droge pri Ujedinjenim narodima upozorava na činjenicu da je većina konzumenata droga na svijetu u dobi od 18 do 35 godina, iako se s eksperimentiranjem započinje već u srednjoj školi, a aktuelno stanje u većim gradovima Republike Hrvatske indicira da se dobna granica spustila na populaciju u osnovnim školama (Cajner Mraović, 2017a:12). Sakoman, Raboteg-Šarić i Kuzman (2002:321) proveli su istraživanje na skoro tri tisuće hrvatskih srednjoškolaca, te dobili rezultate da je svaki deseti učenik prvih razreda, svaki peti učenik drugih razreda, svaki četvrti učenik trećih razreda te svaki treći učenik četvrtih razreda srednje škole probao drogu. Na pitanje o tome kada su, odnosno s koliko godina prvi puta probali drogu, najviše odgovora bilo je u dobi od petnaest ili šesnaest godina. Povećanje zlouporabe droga pokazuje da je ona mnogo više od "uličnog problema" jer je ona napala dom, obitelj, obrazovne ustanove i radno mjesto, štetno djelujući na sve uzraste i slojeve društva (2017b). Upotreba droga može odvesti u asocijalno ili delinkventno ponašanje osobe koje su se ranije ponašale u skladu sa društvenim normama, no u velikoj većini slučajeva proces je upravo obrnut, odnosno ovisnost o drogama je nadogradnja na ranije formirana asocijalna i delinkventna ponašanja (Kušević, 1987:251). Rezultati znanstvenih istraživanja jednako kao i praktična iskustva pokazuju da su pubertet i adolescencija razdoblja života tijekom kojih pojedinac ne samo da najčešće počinje eksperimentiranje s drogama, nego tijekom kojih je i najviše izložen riziku razvoja ovisničkog obrasca ponašanja (2017c). Danas je odrastanje i adolescentska dob mnogo drugačija nego što je bila prije nekoliko desetljeća jer su materijalne stvari poput pametnog telefona, interneta i računala sastavni dio svakog

kućanstva, a nekada su bile dio luksuza. Danas imamo sve veće stope razvoda brakova, sve veću pojavu samohranog roditeljstva, krajnje atomiziranu obitelj lišenu, ne samo pripadnika starije generacije, nego čak i jednog roditelja te je danas u većini razvijenih zemalja nametnut vrlo brz životni tempo (Cajner Mraović, 2017a:13). Kao posljedica svega toga, djeca sve manje uporišta traže u krugu obitelji te se sve više oslanjaju na skupinu vršnjaka te su upravo zato i pritisci skupine vršnjaka danas znatno veći negoli prije nekoliko desetljeća, a Cajner Mraović (2017b) smatra kako je to vrlo opasna situacija, jer ukoliko se radi o skupini vršnjaka koja pokazuje sklonost asocijalnim pa i antisocijalnim oblicima ponašanja, mladi čovjek će, da bi odgovorio na te pritiske, usvojiti upravo takve nepoželjne i društveno neprihvatljive modele ponašanja. Kaznena djela povezana s drogama mogu se podijeliti u četiri grupe – djela izvršena pod djelovanjem droge, djela ovisnika počinjena u cilju pribavljanja droge, djela pomaganja pri zluporabi droge i djela ilegalne trgovine drogama.

7. Rizični i zaštitni čimbenici delinkventnog ponašanja maloljetnika

Rizični čimbenici su zapravo uvjeti koji okružuju maloljetnika i dovode ga do počinjena kaznenog djela. Pod rizične čimbenike podrazumijevamo obilježja ličnosti, obiteljske prilike, socio-ekonomski status, uvjete stanovanja, zaposlenost roditelja, sastav i veličinu obitelji, društvenu zajednicu te utjecaj rata.

Na maloljetne počinitelje kaznenog djela zluporabe droga kao rizični čimbenici najviše utjecaja imaju obilježja ličnosti, obiteljske prilike te društvena zajednica. Obilježja ličnosti vežu se najčešće uz kvocijent inteligencije. Rezultati znatnog broja empirijskih istraživanja upućuju na povezanost između poremećaja u ponašanju adolescenata i nižih rezultata postignutih na testovima inteligencije, čak i nakon eliminiranja nekih čimbenika koji bi mogli utjecati na čvrstinu te veze, kao što su, primjerice, rasa, socijalni status ili motivacija za

testiranje (Lynam, Moffitt, Stouthamer-Loeber, 1993; Rutter, Giller, 1983 prema Cajner Mraović, 2017:16).

Kada govorimo o osobinama ličnosti kod uzimanja droga, Kušević (1987:193) smatra kako su osobe koje ukazuju na nisku toleranciju na frustracije, imaju nizak nivo samopoštovanja, pate od depresivnosti, pasivnosti, narcisoidnosti, osjećaja inferiornosti ili krivnje, otežano pokazuju emocije i teže uspostavljaju kontakte, sklonije uzimanju droga od ostalih. Obiteljsko okruženje može biti značajan rizični ili pak zaštitni čimbenik. Ispitivanje djece iz "normalnih" obitelji i obitelji u kojima su očevi bili ovisni o alkoholu ili psihoaktivnim drogama pokazalo je u dvogodišnjem razdoblju da su loše funkcioniranje obitelji, stresne situacije kojima su djeca bila izložena i nisko samopoštovanje značajno povezani sa skalom preosjetljivosti te da su ti čimbenici rizični za uporabu sredstava ovisnosti kao odgovor na probleme rane adolescencije (Tarter i sur., 1995.; Yang i sur., 1995. prema Sakoman, Raboteg-Šarić i Kuzman, 2002:329).

Obiteljski odgoj rezultat je utjecaja cjelokupnog načina života obitelji, što znači da proizlazi iz neposrednih međusobnih odnosa svih njezinih članova, iz svakodnevnih životnih stanja i iz atmosfere koja je prirodni rezultat dinamike i kvalitete ukupnih odnosa u obitelji (Cajner Mraović, 2017:17). Kod društvene zajednice razlikujemo nekoliko vrsta društvene kontrole. To su privatna razina društvene kontrole kao što su obitelji, utemeljene u intimnim neformalnim primarnim skupinama koje nastaje u okviru susjedstva, zatim župna razina socijalne kontrole kao što su škole, crkve i dobrovoljne organizacije te javna razina društvene kontrole kao susjedstva. Delinkvencija i kriminalitet pojavljuju se u onim susjedstvima gdje zakazuje jedna ili više razina društvenih kontrola (Cajner Mraović, 2017:20). Biološke karakteristike i ličnost pojedinca vjerojatno igraju važnu ulogu pri opredjeljenju za model upotrebe, ali kulturna i socijalna sredina igra veću ulogu u donošenju odluke o tom da li će netko uopće upotrebljavati drogu (Kušević, 1987:195). No, rizične čimbenike možemo ublažiti zaštitnim čimbenicima, odnosno stanjima koja ublažavaju izloženost maloljetnika

riziku. Zaštitni čimbenici su osobna obilježja, utjecaj obitelji, škola kao inhibitor delinkvencije mladih, uloga susjedstva i lokalne zajednice te suzbijanje maloljetničkog kriminala u velikim gradovima. Uz podršku zakonskih odredaba koje ograničavaju dostupnost alkohola i cigareta na javnim mjestima te djelotvornog rada policije u sprečavanju dostupnosti ilegalnih droga, obitelj, školsko okruženje i skupine vršnjaka imaju najjači utjecaj na ponašanje mladih (Sakoman, Raboteg-Šarić i Kuzman, 2002:329). Nema sumnje da je dostupnost droga preduvjet za zloupotrebu i da je borba za smanjenje dostupnosti jedan od bitnih faktora borbe protiv zloupotrebe droga (Kušević, 1987:182).

Kada govorimo o osobnim obilježjima govorimo o tome da djeca moraju biti poučavana moralnim, duhovnim i građanskim vrijednostima, mora ih se aktivirati na način da sudjeluju u određenoj vrsti rekreacije, ljetovanju, športu, mora ih se poučavati o pravnim činjenicama, opismenjivati ih te im pomagati ukoliko imaju teškoće pri učenju. Uloga zaštitnog čimbenika utjecaja obitelji jest ta da suzbije negativne čimbenike, zato je važna prevencija maloljetničkih trudnoća, vježbanje vještina za obiteljski život i roditeljstvo, udruženje roditelja, instruiranje roditelja za postupanje s djecom predškolske dobi, edukacije o obiteljskom životu za adolescente i roditelje, itd. Roditelji kao osnovna socijalna grupa u okruženju djeteta i mladog čovjeka, trebaju biti prvi koji će vidjeti i reagirati, kad primijete da nešto nije u redu – svaka promjena, ako je izrazita i dugotrajna, zahtjeva pažljivo promatranje i pravilan pristup jer se iza nje mogu skrivati i počeci zlouporabe ili druge socio-patološke pojave (Klarić, 2016:171).

Prema Cajner Mraović (2017:30), uspjeh u školovanju konzistentno se pojavljuje kao čimbenik koji djeluje reducirajuće na pojavu delinkventnog ponašanja djece i mladeži – školski uspjeh, usklađenost kronološke i obrazovne dobi, ocjene, školske vještine te percepcija samoga sebe kao dobrog učenika čimbenici su koji su obrnuto proporcionalni vjerojatnosti da će se ista mlada osoba odati delinkvenciji ili nekom drugom obliku delinkventnog ponašanja. Delinkvenciji i delinkventnom ponašanju manje su skloni oni adolescenti koji su bolje uključeni u život lokalne zajednice. U razdoblju adolescencije jedino

je snažno sredstvo kojim raspolaže zajednica dobro strukturiran, osmišljen i provediv program primarne prevencije i u tu svrhu nužno je, na reprezentativnim uzorcima adolescenata prikupljati podatke o raširenosti zlouporabe opojnih sredstava te pobliže utvrditi koja su obilježja adolescenata i njihovih obitelji povezana s rizičnim ponašanjima mladih (Sakoman, Raboteg-Šarić i Kuzman, 2002:329).

8. Metodologija

Cilj ovog završnog rada je prikaz trenda kretanja maloljetnih osoba koje su u Hrvatskoj prijavljene i kazнено procesuirane zbog kaznenog djela zlouporabe droga u razdoblju od 2009. do 2016. godine. Analizirani su podaci iz statističkih izvješća Državnog zavoda za statistiku. Metodologija koja se koristi u ovom završnom radu jest deskriptivna statistika, odnosno iz statističkih podataka su izračunati verižni indeksi te postoci, kako bi se usporedio odnos godina, odnosno uvidio porast ili pad broja maloljetnih počinitelja. Iz svih podataka, koji se odnose na maloljetne počinitelje kaznenih djela svih vrsta, zanimale su nas brojke maloljetnih počinitelja kaznenog djela zlouporabe droge. Te brojke su nam važne kako bismo vidjeli i prikazali kretanje tog kaznenog djela među maloljetnim osobama. Nakon što su izvučeni podaci iz statističkih izvješća, važno je bilo izračunati verižni indeks, odnosno stupanj promjene. Verižni indeksi su relativni brojevi, u postocima, koji pokazuju promjene stanja pojave u uzastopnim razdobljima, odnosno pokazuju za koliko se vrijednost pojave u jednom razdoblju promijenila u odnosu na prethodno razdoblje. Važno je napomenuti kako je Državni zavod za statistiku izradio novu klasifikaciju kaznenih djela, koja je u primjeni od 1. siječnja 2013. godine. Kazнено djelo zlouporabe droga do 2013. godine regulirano je u članku 173. Kaznenog zakona. Novi Kazneni zakon područje zlouporabe droge inkriminira u člancima 190. i 191.

9. Rezultati i rasprava

Iako se ključne promjene koje nas zanimaju, događaju od 2009. do 2016. godine, tablica 1. prikazuje i kratak pregled promjene od 2000. godine. Tablica 1. prikazuje broj prijavljenih, optuženih i osuđenih maloljetnih počinitelja kaznenog djela zlouporabe droga. Rad slijedi terminologiju iz Statističkih izvješća Državnog zavoda za statistiku, iako se ti termini ne koriste u Hrvatskom kaznenopravnom sustavu za mladež. Broj prijavljenih maloljetnih počinitelja u promatranim godinama kreće se u rasponu od 71 do 633, broj optuženih u rasponu od 25 do 313, a osuđenih u rasponu od 23 do 227 maloljetnika. U godini 2013. zabilježene su dvije osobe osuđene za kazneno djelo iz članka 173. Kaznenog zakona koji je bio na snazi do 31. prosinca 2012. godine. Ti su predmeti postali pravomoćni krajem 2012. godine, ali su podaci za te predmete dostavljeni u 2013. godini.

Tablica 1. Prijavljeni, optuženi i osuđeni maloljetnici prema kaznenom djelu zlouporabe droga

	PRIJAVLJENI		OPTUŽENI		OSUĐENI	
	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.
2000.	445	0	155	0	134	0
2001.	633	142.3	217	140.0	186	138.8
2002.	702	110.9	313	144.2	264	141.9
2003.	642	91.5	272	86.9	227	86.0
2004.	475	73.9	228	83.8	190	83.7
2005.	404	85.0	172	75.4	139	73.2
2006.	399	98.8	177	102.9	135	97.1
2007.	313	78.5	160	90.4	130	96.3
2008.	214	68.4	118	73.8	98	75.4
2009.	184	86.0	59	50.0	48	49.0
2010.	249	135.3	72	122.0	57	118.8
2011.	294	118.1	57	79.2	47	82.5
2012.	318	108.2	62	108.8	51	108.5
2013.	88	27.7	25	40.3	23	45.1
2014.	113	128.4	66	264.0	58	252.2
2015.	79	70.5	44	66.7	41	70.7
2016.	71	89.9	41	93.2	35	85.4

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Tablica 2. daje prikaz prikaz prijavljenih maloljetnih osoba za kazneno djelo zlouporabe opojnih droga prema kojima postupak nije pokrenut, pripremni postupak obustavljen ili je podnesen prijedlog za izricanje sankcije. Broj prijavljenih maloljetnih osoba za kazneno djelo zlouporabe droga u promatranim godinama, od 2009. do 2016. godine kreće se od 71 do 318 maloljetnika. Razlike među promatranim godinama su velike i nema kontinuiranog trenda u vrstama odluke povodom kaznene prijave. Velike razlike mogu se eventualno pripisati različitoj politici državnih odvjetništva za mladež u Republici Hrvatskoj ili različitoj naravi kaznenog djela, no to je predmet za neko novo, posebno istraživanje.

Tablica 2. Prijavljene maloljetne osobe za kazneno djelo zlouporabe opojnih droga prema vrsti odluke.

	Ukupno prijavljenih		Podnesen prijedlog za izricanje sankcije		Postupak nije pokrenut		Pripremni postupak obustavljen	
	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.
2009.	184	100,0	50	27,2	116	63,0	18	9,8
2010.	249	100,0	62	24,9	171	68,7	16	6,4
2011.	294	100,0	66	22,4	211	71,8	17	5,8
2012.	318	100,0	35	11,0	272	85,5	11	3,5
2013.	88	100,0	37	42,0	47	53,4	4	4,6
2014.	113	100,0	70	61,9	29	25,7	14	12,4
2015.	79	100,0	42	53,2	29	36,7	8	10,1
2016.	71	100,0	34	47,9	29	40,8	8	11,3

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Prijavljene maloljetne osobe prema kojima pripremni postupak nije pokrenut iz razloga kao što su beznačajnost djela, ne postojanja sumnje, postojanje okolnosti koje isključuju krivnju, razlozi svrhovitosti, itd., prikazuje tablica 3. Kao razlozi nepokretanja postupka gotovo u svim promatranim godinama dominiraju razlozi svrhovitosti, a zatim slijedi razlog beznačajnosti djela. Podaci u prijavi koji upućuju na zaključak da prijava nije vjerodostojna nikada nisu bili razlog nepokretanja pripremnog postupka, ni u jednoj promatranoj godini, što znači da policija dobro obavlja svoj posao kada se radi o maloljetnim osobama. Dominacija načela

svrhovitosti svakako je pozitivna jer načelo svrhovitosti u postupku prema maloljetnicima ima kao cilj, odnosno svrhu odgoj maloljetnika, promjenu ponašanja maloljetnika te njegov pravilan razvoj. Načelom svrhovitosti pokušava se maloljetnika spriječiti da čini kaznena djela, a to se postiže odgojnim mjerama, kojima se maloljetniku pružaju pomoć, zaštita, razvoj njegove osobne osobnosti te stručno osposobljavanje. Kada se radi o maloljetniku kojemu, na osnovi svega što o njemu znamo, unatoč tomu što je učinio kazneno djelo, nije potrebno u okviru izvršenja odgovarajuće odgojne mjere pružiti zaštitu, pomoć i nadzirati ga, ako nije potrebno poduzeti mjere za njegov odgoj, pravilan razvoj i spriječiti ga u daljnjem činjenju kaznenih djela, bilo bi po svemu sudeći izlišno prema njemu pokretati postupak jer u tom slučaju postupak ne bi bio svrhovit (Žuženić, 1964; Bayer, 1969, 167-169 prema Cvjetko, Singer, 2011:344).

Tablica 3. Prijavljene maloljetne osobe za kazneno djelo zlouporabe opojnih droga prema kojima postupak iz navedenih razloga nije pokrenut

	Ukupno prijavljenih maloljetnih osoba prema kojima postupak nije pokrenut		Nije kazneno djelo		Beznačajno djelo		Postoje okolnosti koje isključuju krivnju		Ne postoji sumnja		Razlozi svrhovitosti		Podaci u prijavi upućuju na zaključak da prijava nije vjerodostojna	
	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.
2009.	116	100,0	2	1,7	41	35,3	1	0,9	4	3,5	68	58,6	0	0
2010.	171	100,0	2	1,2	77	45,0	10	5,8	6	3,5	76	44,4	0	0
2011.	211	100,0	4	1,9	114	54,0	2	0,9	4	1,9	87	41,2	0	0
2012.	272	100,0	5	1,8	128	47,1	7	2,6	8	2,9	124	45,6	0	0
2013.	47	100,0	4	8,5	21	44,7	0	0	9	19,1	13	27,7	0	0
2014.	29	100,0	2	6,9	7	24,1	0	0	4	13,8	16	55,2	0	0
2015.	29	100,0	8	27,6	8	27,6	0	0	2	6,9	11	37,9	0	0
2016.	29	100,0	1	3,4	6	20,7	0	0	3	10,3	19	65,5	0	0

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Tablica 4. prikazuje vrste sankcija koje su izrečene maloljetnim počiniteljima kaznenog djela zlouporabe droga. Odgojne mjere dijele se na mjere upozorenja, mjere pojačanog nadzora te zavodske mjere. Mjere upozorenja su sudski ukor, posebne obveze te upućivanje u centar za odgoj. Mjere pojačanog nadzora su pojačana briga i nadzor te pojačana briga i nadzor uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi. Zavodske mjere su upućivanje u odgojnu ustanovu, upućivanje u odgojni zavod te upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu. U svim promatranim godinama dominira odgojna mjera pojačane brige i nadzora, a po učestalosti izricanja slijede posebne obveze. Nikada se nisu izrekle zavodske mjere upućivanja u odgojni zavod te upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu. Mjera pojačane brige i nadzora s dnevnim boravkom u odgojnoj ustanovi izrečena je samo jednom, 2010. godine.

Tablica 4. Osuđene mlađe maloljetne osobe prema kaznenom djelu zlouporabe opojnih droga i izrečenim sankcijama

	Ukupno		Odgojne mjere															
			Mjere upozorenja						Mjere pojačanog nadzora				Zavodske mjere					
			Sudski ukor		Posebne obveze		Upućivanje u centar za odgoj		Pojačana briga i nadzor		Pojačana briga i nadzor uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi		Upućivanje u odgojnu ustanovu		Upućivanje u odgojni zavod		Upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu	
Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	
2009.	4	100,0	0	0	1	25,0	0	0	3	75,0	0	0	0	0	0	0	0	0
2010.	17	100,0	1	5,9	7	41,2	0	0	7	41,2	1	5,9	1	5,9	0	0	0	0
2011.	7	100,0	0	0	2	28,6	0	0	4	57,1	0	0	1	14,3	0	0	0	0
2012.	8	100,0	0	0	1	12,5	0	0	7	87,5	0	0	0	0	0	0	0	0
2013.	3	100,0	0	0	0	0	0	0	3	100,0	0	0	0	0	0	0	0	0
2014.	12	100,0	1	8,3	3	25,0	0	0	8	66,7	0	0	0	0	0	0	0	0
2015.	5	100,0	0	0	3	60,0	0	0	1	20,0	0	0	1	20,0	0	0	0	0
2016.	6	100,0	0	0	2	33,3	0	0	4	66,7	0	0	0	0	0	0	0	0

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Tablica 5. prikazuje osuđene starije maloljetne osobe prema sankcijama – odgojne mjere, maloljetnički zatvor i pridržaj maloljetničkog zatvora. U svim promatranim godinama, najvećim djelom izrečene su odgojne mjere. Odgojne mjere osciliraju od 18% do 42 %, a pridržaj maloljetničkog zatvora od 1% do 9%. Konstanta je maloljetnički zatvor koji je izrečen samo jednom, 2011. godine. Taj jedan, zaseban slučaj otvara novo istraživanje, mogućnost analize tog slučaja.

Tablica 5. Osuđene starije maloljetne osobe prema kaznenom djelu zlouporabe opojnih droga i izrečenim sankcijama

	Ukupno		Odgojne mjere		Maloljetnički zatvor		Pridržaj maloljetničkog zatvora	
	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.
2009.	44	100,0	35	79,5	0	0	9	20,5
2010.	40	100,0	35	87,5	0	0	5	12,5
2011.	40	100,0	32	80,0	1	2,5	7	17,5
2012.	43	100,0	42	97,7	0	0	1	2,3
2013.	20	100,0	18	90,0	0	0	2	10,0
2014.	46	100,0	37	80,4	0	0	9	19,6
2015.	36	100,0	27	75,0	0	0	9	25,0
2016.	29	100,0	24	82,8	0	0	5	17,2

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Tablica 6. prikazuje vrste sankcija koje su izrečene starijim maloljetnim počiniteljima kaznenog djela zlouporabe droga. U skoro svim promatranim godinama dominira odgojna mjera pojačane brige i nadzora, a slijede posebne obveze. U nekim promatranim godinama, posebne obveze su izrečene češće nego mjera pojačane brige i nadzora. Zavodske mjere najslabije su po učestalosti izricanja. Nikada nisu izrečene mjere upućivanja u posebnu odgojnu ustanovu, a rijetko su izricane mjere upućivanja u odgojnu ustanovu, upućivanje u odgojni zavod te upućivanje u centar za odgoj. Mjera pojačane brige i nadzora oscilira od 7 do 22 posto, dok posebne obveze osciliraju od 8 do 22 posto.

Tablica 6. Osuđene starije maloljetne osobe prema kaznenom djelu zlouporabe opojnih droga i izrečenim odgojnim mjerama

	Ukupno		Odgojne mjere															
			Mjere upozorenja						Mjere pojačanog nadzora				Zavodske mjere					
			Sudski ukor		Posebne obveze		Upućivanje u centar za odgoj		Pojačana briga i nadzor		Pojačana briga i nadzor uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi		Upućivanje u odgojnu ustanovu		Upućivanje u odgojni zavod		Upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu	
Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	Aps.	Ind.	
2009.	35	100,0	1	2,9	11	31,4	2	5,7	19	54,3	0	0	0	0	2	5,7	0	0
2010.	36	100,0	1	2,8	20	55,6	0	0	13	36,1	2	5,6	0	0	0	0	0	0
2011.	32	100,0	0	0	16	50,0	0	0	14	43,8	0	0	0	0	2	6,2	0	0
2012.	42	100,0	3	7,1	16	38,1	0	0	22	52,4	0	0	1	2,4	0	0	0	0
2013.	18	100,0	2	11,1	8	44,4	0	0	7	38,9	1	5,6	0	0	0	0	0	0
2014.	37	100,0	0	0	22	59,5	0	0	12	32,4	0	0	1	2,7	2	5,4	0	0
2015.	27	100,0	3	11,1	8	29,6	1	3,7	14	51,9	0	0	1	3,7	0	0	0	0
2016.	24	100,0	1	4,2	13	54,2	1	4,2	9	37,5	0	0	0	0	0	0	0	0

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

10. Zaključak

Razdoblje adolescencije rizično je razdoblje svakog maloljetnika jer u tom razdoblju svaki se maloljetnik susreće s pritiscima koji ga pogađaju sa svih strana - škola, obitelj, vršnjaci te društvena zajednica. Adolescenti često biraju kriva sredstva i načine ponašanja kao odgovor tim pritiscima, no zato je važno da društvene institucije štite maloljetne osobe koje su društveno i socijalno nezrele i u svakom trenutku budu spremne pružiti maloljetnicima odgoj, preodgoj te pravilan razvoj. Kazneno djelo zlouporabe droga jedno je od najraširenijih među maloljetnicima, zbog lake dostupnosti drogama i maloljetničke nezrelosti koja ih često vodi u ovisnost.

Statističkom obradom podataka iz Statističkih izvješća Državnog zavoda za statistiku, prikazan je trend kretanja broja maloljetnih počinitelja koje su u Hrvatskoj prijavljene i kazneno procesuirane zbog kaznenog djela zlouporabe droge, u razdoblju od 2009. do 2016. godine. Iz tih su podataka računani postoci i verižni indeksi kako bi bili prikazani odnosi

između godina, odnosno promjene koje donosi svaka godina. Od 2009. do 2016. godine smanjuju se prijave kaznenog djela zlouporabe droga maloljetnih počinitelja u odnosu na kratki prikaz od 2000. do 2009. godine. U 2016. godini ima najmanje prijavljenih, optuženih te osuđenih maloljetnika za kazneno djelo zlouporabe droga od 2000. do 2016. godine.

U ovom radu naglašene su vrste odluke koje su državna odvjetništva donijela prema maloljetnim počiniteljima kaznenih djela zlouporabe droga, a te odluke sačinjavaju podnesen prijedlog za izricanje sankcije, nepokretanje postupka te obustavu pripremnog postupka.

Zbog najvećeg kretanja nepokrenutosti postupka kao vrsti odluke u promatranim godinama, prikazani su razlozi koji su doveli do nepokretanja postupka. Razlozi svrhovitosti dominiraju kao razlog nepokretanja postupka u svim promatranim godinama, što znači da društvene institucije brinu o odgoju, preodgoju i pravilnom razvoju maloljetnika. Sankcije koje su najzastupljenije u kaznenopravnom sustavu maloljetnika su odgojne mjere, odnosno mjere upozorenja, mjere pojačanog nadzora i zavodske mjere. Prema maloljetnim počiniteljima kaznenog djela zlouporabe droge najviše su izrečene mjere pojačanog nadzora, kako bi se maloljetnika spriječilo da konzumira drogu. Starijim maloljetnim osobama koje su počinile kazneno djelo zlouporabe droga, maloljetnički zatvor izrečen je samo jednom, a odgojne su mjere i kod starijih maloljetnika najzastupljenije i to, također, mjere pojačanog nadzora. Ovaj je rad, kako je već navedeno, otvorio nekoliko novih mogućih istraživanja. Prevencija maloljetnika trebala bi biti cilj svih državnih institucija. Kao nikad ranije u svijetu su stvoreni uvjeti za bujanje različitih oblika socijalnih devijantnosti, pa i za uzimanje droga, kao simbola protesta protiv stvarnosti ili pokušaja bijega od nje (Kušević, 1987:237). Upotreba droga je kompleksan društveni problem. Važno je da škola i obitelj sudjeluju u prevenciji, a socijalna zaštita u rehabilitaciji i socijalnoj reintegraciji. Kako je naglasio Kušević (1987:229) svijet u kojem živimo nije samo pozornica na kojoj se odvija zloupotreba droga, već i njen izvor i njena hranjiva podloga.

Literatura

- 1.) Becker H. (2011.) Preispitivanje teorije etiketiranja, prema: Becker, H., (1991.)
Outsiders : Studies In The Sociology Of Deviance (str. 177-212), *Amalgam*, No.5.
- 2.) Cajner Mraović, I. (2017.) *Društvo i maloljetnička delinkvencija* (skripta)
- 3.) Cvjetko B., Singer M. (2011.) *Kaznenopravna odgovornost mladeži u praksi i teoriji*, Zakon o sudovima za mladež, Zagreb, Organizator.
- 4.) Dubreta, N. (2005.) *Društvo i odnos prema drogama*, Zagreb: Hrvatska sveučilišna
nadleđa, Pučko otvoreno učilište.
- 5.) Goffman, E. (2009.) *Stigma: Zabeleške o ophođenju s narušim identitetom*, Novi
Sad: Mediterran Publishing.
- 6.) Glavak-Tkalić, R., Miletić G.M. (2013.) Prevalencija uporabe sredstava ovisnosti
u općoj populaciji: stanje u Hrvatskoj i usporedba s drugim europskim zemljama,
Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja , Vol.22 No.4.
- 7.) Klarić, D. (2016.) *Droge, ovisnosti i nasilje*, Zagreb, Znanje daje sigurnost.
- 8.) Kušević, V. (1987.) *Zloupotreba droga*, Zagreb, Grafički zavod Hrvatske.
- 9.) Sakoman, S., Raboteg-Šarić Z., Kuzman M. (2002.), Raširenost zlouporabe
sredstava ovisnosti među hrvatskim srednjoškolicima, *Društvena istraživanja:
časopis za opća društvena pitanja*, Vol.11 No.2-3(58-59).

Sažetak

Cilj ovog rada jest prikaz trenda kretanja kaznenog djela zlouporabe droge među maloljetnim počiniteljima u Republici Hrvatskoj te prikazati negativnu stranu koju donosi adolescetsko razdoblje, a to je početak eksperimentiranja s različitim opijatima. Objašnjeni su socijalno – teorijski pristupi ovako opsežnom društvenom problemu, koji je snažno ukorijenjen među maloljetnicima – teorija socijalnog učenja i teorija diferencijalnih asocijacija. Te su dvije teorije važne kako bi se shvatio i sam fenomen. Fenomen droge među maloljetnicima i njena zlouporaba, stvaraju subkulturu, koja kao jedno od obilježja sadrži društvenu devijantnost. Važan je prikaz svih čimbenika koji maloljetnike nagnu na početak konzumacije droge, te prikaz čimbenika koji služe kao prevencija za usmjerenje maloljetnika prema zdravom načinu života, to su rizični i zaštitni čimbenici. Kaznena djela povezana s drogama mogu se podijeliti u četiri grupe – djela izvršena pod djelovanjem droge, djela ovisnika počinjena u cilju pribavljanja droge, djela pomaganja pri zlouporabi droge i djela ilegalne trgovine drogama. Podaci iz rada preuzeti su iz Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske i obrađeni metodom deskriptivne statistike.. Iz rada slijedi nekoliko mogućih novih tema istraživanja.

Ključne riječi: droga, zlouporaba, maloljetnici, adolescencija

The aim of this paper is to show the trend of the criminal offense of drug abuse among juvenile perpetrators in the Republic of Croatia and to show the negative side of the adolescent period, which is the beginning of experimentation with different opiates. Social - theoretical approaches to such an extensive social problem, which is strongly rooted among minors - the theory of social learning and the theory of differential associations, have been explained. These two theories are important to understand the phenomenon itself. Drug phenomenon among juveniles and its abuse, create a subculture, which as one of its features contains social deviation. An important account of all factors that juvenile offenders are at the beginning of drug use, as well as a list of factors that serve as a prevention for targeting a minor towards a healthy lifestyle, are risky and protective factors. Drug-related offenses can be divided into four groups - acts committed under drugs, acts of addicts committed to drug procurement, drug abuse offenses and acts of illegal drug trafficking. Data from the work are taken from the Central Bureau of Statistics of the Republic of Croatia and processed by the method of descriptive statistics. The paper follows several possible new research topics.